

Богданова Н. Г., доктор философских наук, доцент кафедры общинженерных дисциплин, профессор кафедры охраны труда и экологической безопасности, Учебно-научный профессионально-педагогический институт Украинской инженерно-педагогической академии (Украина, Словьянск), bogdanovang@ukr.net

Проблема планирования процесса развития культуры жизнетворчества личности

Сделан анализ системно-целевых (стратегических) характеристик планирования культуры жизнетворчества личности и исследованы взаимосвязи и взаимозависимости между духовно-ценностными ориентирами человека и социокультурной реальностью. Главным методологическим инструментарием исследования являются фундаментальные основы научного анализа, в частности: диалектический, герменевтический, сравнительный, структурно-функциональный и другие методы. Рассмотрев взаимообусловленность социальных факторов и духовных личностных потенций развития культуры жизнетворчества личности, сделан вывод, что планирование процесса развития культуры жизнетворчества личности можно определять как сложно-структурированный и целостно-направленный процесс, сочетающий в себе разнородную социальную и индивидуальную мотивации. Осуществленный анализ системно-целевых (стратегических) характеристик планирования культуры жизнетворчества личности показал необходимость теоретического определения основных категорий и структурных элементов этого процесса.

Ключевые слова: жизнетворчество, планирование, деятельность, личность, стратегия, развитие, культура, системно-целевые характеристики, потенциал.

* * *

УДК 1(091)(477)

Козій І. В.,
кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри філософії і культури,
Львівська комерційна академія
(Україна, Львів), koziyiryna09@gmail.com

ІДЕОЛОГІЧНИЙ «НАСТУП» ФІЛОСОФІЇ МАРКСИЗМУ НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ В 20–30–ТІ РР. ХХ СТ.

Висвітлюються методи насадження та популяризації марксистської філософії на західноукраїнських землях в 20–30-х рр. ХХ ст. крізь призму ідеологічної «боротьби» різних за змістом філософських течій, котрі послуговувалися кардинально протилежним категоріальним апаратом. В основі такого протистояння закладений принцип конфронтації між ідеалізмом та матеріалізмом. Мета статті критично проаналізувати низку друкованих видань ідеологічного (марксистського) забарвлення.

Ключові слова: ідеологічна боротьба, діалектичний матеріалізм, історичний матеріалізм.

Говорячи про популяризацію марксистської ідеології на тій території України, яка на початку ХХ століття перебувала в складі Польщі можемо констатувати доволі масштабні спроби апологетів марксизму вплинути на формування світоглядних засад жителів цих земель під виглядом привнесення так званої нової ідеології «звільнення». Окреслюючи головні вектори тих суспільних зрушень, які мали місце на західноукраїнських землях на початку ХХ ст., М. Олексюк, зокрема, зазначає: «Основним змістом ідейного життя цього періоду є боротьба пролетарської ідеології проти «новітнього» українського буржуазного націоналізму та клерикалізму, боротьба між марксистсько-ленінською філософією – діалектичним та історичним матеріалізмом – і релігійно-ідеалістичним світоглядом» [1, с. 10]. Нам видається, що не зважаючи на очевидну і звиклу для того часу заангажованість такого роду праць, твердження науковця було наближеним до істини. Дійсно, мав місце деякий ідеологічний антагонізм представників як мінімум двох протилежних і практично взаємовиключаючих філософсько-світоглядних площин, де з одного боку були представлені репрезентанти так званої нової ідеології, яка насправді була ні чим іншим, як трансформованою

і адаптованою під радянську ідеологію марксистською теорією, котра повинна була на практиці втілити низку теоретичних концептів хрестоматійного марксизму, а з іншого боку можна було спостерігати актуалізацію проєвропейськи налаштованих науковців, які намагалися вирішити актуальні філософські проблеми в контексті західноєвропейської традиції філософування. І якщо проаналізувати подібне протистояння в контексті відомих історичних подій що мали місце в українському бутті в 20–30–ті роки ХХ століття, доводиться констатувати усе ж таки домінування перших, яким допомагала тоталітарна система, а правильніше сказати речниками якої вони, по суті, і були. Тому сьогодні з метою подолання інформаційного вакууму який, як правило, зустрічаємо при спробі аналізу цього періоду в контексті формування української філософської традиції, слід абстрагуватися від існуючого тоді ідеологічно-інформаційного тоталітаризму і спробувати проаналізувати цю проблему максимально об'єктивно. Відтак можна зробити висновок, що в силу багатьох суб'єктивних (і об'єктивних) причин, науковців які займалися та займаються дослідженням даної проблематики в Україні було і є не так багато. Але тим не менше можна назвати такі імена як: І. Яхот, Т. Закидальский, М. Роженко, М. Олексюк, В. Табачковський, М. Лук, Б. Титаренко, Я. Юринець, І. Огородник, М. Русин та інші.

Отже мета цієї статті проаналізувати один із аспектів ідеологічної конфронтації між репрезентантами протилежних світоглядних позицій, а саме низку друкованих промарксистських видань в контексті насадження ключових принципів ідеології (філософії) марксизму на західноукраїнських землях.

Які ж події відбувалися в 20–30-х роках ХХ ст. на західноукраїнських землях в історико-філософській площині? Насамперед потрібно констатувати той факт, що популяризація нової ідеології на території тієї частини України яка тоді перебувала у складі Польщі проходила під патронатом комуністичної партії Західної України, яка у свою чергу була залежна від вищого партійного керівництва в УСРР та СРСР. «З першого дня свого існування, – пише М. Олексюк, – КПЗУ поставила перед собою як одне з головних завдань – озброїти трудящі маси Західної України пролетарською ідеологією, всеперемагачим вченням марксизму-ленінізму... Центральний комітет КПЗУ поставив перед усіма членами партії завдання творчого оволодіння марксистсько-ленінською теорією, підкреслюючи, що, тільки базуючись на глибокому знанні цього найпередовішого вчення, можна буде повести переможну боротьбу з українською буржуазно-націоналістичною та клерикальною ідеологією та світоглядом» [1, с. 10]. Відтак популяризатори філософії марксизму на західноукраїнських землях закономірно підхоплювали головні вектори розгортання цієї філософії в УСРР. Вони з необхідністю зверталися до таких галузей філософії як аналіз діалектичного та історичного матеріалізму, співвідношення та взаємозалежність діалектичного матеріалізму з низкою природничих наук, нового трактування історії світової філософії (мова про співвідношення матеріалізму та ідеалізму) тощо. Якщо спробувати звести до певної системи їх пошуки, можна диференціювати низку визначальних та пріоритетних напрямів. Серед них площина власне філософії (трактування головних засад матеріалістичної

діалектики за допомогою логіки, дослідження лєнінської теорії відображення, аналіз законів діалектики крізь призму визначального закону (єдності протилежностей), дослідження філософських доктрин Маркса, Енгельса, Лєніна, матеріалізація німецької класичної філософії). Інша площина була віддана аналізу стрижневих складників історичного матеріалізму (трактування Марксом та Лєніним феномену війни, окреслення головних передумов соціалізму, а також доведення його закономірного характеру, значення ролі соціалістичної революції). Врешті ще одна площина була спрямована на дискредитацію та нівелювання релігії (вивчалися думки речників марксизму стосовно феномену релігії, розвитку християнства, відношення пролетаріату до релігії, нівелювання класовості та популяризація атеїзму загалом).

Слід зазначити, що домінантну роль у подібних процесах відігравали різноманітні друковані видання, які мали чітко поставлені завдання, а саме будь якими засобами доводити істинність та практичну цінність нової ідеології: «Прогресивна преса на західноукраїнських землях і особливо та, яка виходила під керівництвом КПЗУ, відіграла велику роль в ідеологічній боротьбі... Серед журналів і газет, що найбільше служили справі виховання трудящих мас Західної України в дусі пролетарської ідеології, в дусі марксизму–лєнінізму, а одночасно відіграли велику роль у боротьбі проти світогляду західноукраїнської націоналістичної і клерикальної реакції, слід на перше місце поставити «Нову культуру», «Культуру», «Світло», «Вікна», «Освіту», «Нові шляхи», «Нашу правду» та ін.» [1, с. 12–13]. Нам видається, що для кращого розуміння цілей та завдань, які переслідували ці друковані видання, доречно проаналізувати головні напрями їх діяльності.

Так, для прикладу, у «Новій культурі» вже у статті «До читачів» були чітко окреслені пріоритетні завдання, де не останнім серед них була «допомога» якнайширшому колу людей сформувати новий «єдино істинний» світогляд, а насправді – вибудувати один з важелів впливу тоталітарної машини на формування «потрібного» їй світосприйняття у широких верств населення. Пріоритетною у цьому процесі була популяризація нової філософії, яка очевидно розвивалася у заданому партією руслі, більше того, вона була одним з інструментів революційної боротьби представників нового «істинного» світогляду з виразниками та прихильниками світогляду «маргінального». Для демонстрації істинності своїх постулатів «Нова культура» друкувала праці ідейних натхненників марксизму з одного боку, а з іншого відразу повчала, як на практиці можна застосувати набуті теоретичні знання. Більше того, проводилася наполеглива демонстрація ефективності нового (відмінного від попереднього) світогляду у вирішенні низки наукових питань з різноманітних галузей людської діяльності. Серед них були і економічні, і філософські, і історичні питання, розв'язання яких велося ніби то в руслі об'єктивних площин, іншими словами мало загальнообов'язковий, природний незаангажований характер. Так, для прикладу, на сторінках «Нової культури» зокрема піднімалося питання щодо суспільної ролі пролетаріату з одного боку, а з іншого представників українського націоналізму. Причому усіяко пропагувалася та подавалася загальносвітова єдність пролетаріату, яка носила глобальний характер, тоді як проблеми націоналізму мали

(на думку популяризаторів марксистського світогляду) переважно локальний характер.

Повертаючись до пріоритетних завдань авторів «Нової культури» з необхідністю приходимо до одного із стрижневих їхніх завдань, а саме спробі знівелювати суспільну роль різноманітних націоналістичних рухів, у будь який спосіб дискредитувати їх виразників: «Майже в кожному номері журналу ми можемо знайти антинаціоналістичні статті та заклики. Журнал подавав гострій критиці існуючі на західноукраїнських землях буржуазно–націоналістичні партії і об'єднання, показав закономірний процес все більшого і більшого відходу їх від найактуальніших питань дня, фатальне перетворення українських буржуазних націоналістів у захисників чужого трудящим суспільно–політичного ладу, встановленого буржуазно–поміщицькою Польщею» [1, с. 15].

Слід також зазначити, що крізь призму нової ідеології пропускалися багато галузей людської діяльності. Зокрема критичному аналізу піддавалася низка наук (як правило природничого спрямування), різноманітні напрями культури, літератури тощо. Відтак українському читачеві пропонувалися саме ті здобутки вітчизняних і зарубіжних учених які повною мірою вписувалися в ідеологію марксизму. Тому можемо констатувати, що і у цих сферах нова влада намагалася захопити свою інформаційну нішу, пропускаючи лише ту інформацію, яка вписувалася в основоположні постулати нової ідеології. Хоча слід зазначити, що на західноукраїнській інформаційній простір усе ж таки потрапляли деякі вагомні досягнення західноєвропейської науки: «Під спеціальною рубрикою «Наука і техніка» «Нова культура» знайомила читачів з досягненнями сучасної науки і техніки, постійно підкреслюючи виняткову роль, яку повинна відіграти передова наука в суспільному розвитку. Тут були надруковані такі статті, як «Теорія відносності Ейнштейна», «Промисловість і майбутнє людство» тощо» [1, с. 19]. Таким чином можемо зробити висновок, що автори «Нової культури» прагнули звести до спільного знаменника головні здобутки нової ідеології і «прищепити» її на західноукраїнських землях. Хоча не завжди дійсність відповідала задуманому, адже саме на західноукраїнських землях можна було дещо вільніше виражати власні внутрішні переконання.

Проіснувавши близько року «Нова культура» (після того як її діяльність припинила польська поліція) отримала своє ідейне продовження в журналі під назвою «Культура». У цьому новому виданні також піднімалося низка філософських питань, зокрема йшлося про діалектичний та історичний матеріалізм, марксистсько–лєнінську теорію пізнання, історію філософських вчень загалом. Як і в «Новій культурі» так і в «Культурі» значна увага приділялася дискредитації ідеології українського націоналізму. У цьому контексті доречно буде звернутися до коментарів промарксистські налаштованих науковців котрі гостро критикували прихильників українського націоналізму за те, що вони: «...хотіли ізолювати український народ, який проживав по цей бік Збруча, від народів Радянського Союзу і в першу чергу від російського народу. Вони намагалися доказати, що нібито такі «різні» народи підуть цілком різними шляхами у своєму державно–суспільному розвитку, що українському народові не підходять ті шляхи, по яких пішли російський народ та інші національності колишньої царської Росії»

[1, с. 21]. Як бачимо сучасні події яскраво свідчать про те, що представники української державності багато в чому ще тоді були праві, адже Україна сьогодні переконаливо зробила свій геополітичний вибір і недвозначно продемонструвала свою інакшість.

Ще однією ідеєю, яка заслуговує на увагу дослідників, була ідея утворення «єдиного національного фронту». Зрозуміло, що для прихильників так званої нової ідеології подібні процеси несли певну небезпеку. Відтак вони усіма способами прагнули продемонструвати і доказати ницість націоналістичних ідей адже очевидно, що формування конкурентоспроможного контр руху не входило у їхні плани: «Утворення «єдиного національного фронту» розглядалося «Культурою» як вступ західноукраїнської націоналістичної реакції на шлях найменшого опору, найменшої боротьби з польським буржуазно-поміщицьким урядом... політика «єдиного національного фронту» є нічим іншим, як повторенням передвоєнної політики українських буржуазних націоналістів...» [1, с. 21]. Тому очевидно, що «Культура» популяризувала тезу про хибність самого утворення єдиного національного фронту. За доказову базу для даної тези противники формування національного фронту обрали ідею про відсутність «єдиного потоку», що здатний був об'єднати український народ у монолітну націю. Вони наголошували на тому, що тогочасне українське суспільство було розділене на два кардинально протилежні ідеологічні класи: «...існують і експлуататори, і експлуатовані, то смішно говорити про спільний фронт їх думок та дій» [1, с. 22]. Більше того, автори «Культури» хотіли показати відношення марксистського світогляду до проблем націоналізму. Вони наголошували на тому, що виразники українського націоналізму стояли на позиціях примату націоналізму як такого, усі інші питання вони трактували як похідні, тоді як промарксистськи налаштовані науковці на перше місце висували феномен революційної боротьби і як наслідок знищення капіталістичного суспільства як такого: «Революційний марксизм, – писалося в «Культурі», – ніколи не ставить національного питання во главу всіх питань, а розв'язує це питання з точки зору погляду доцільності класової боротьби пролетаріату. Він підпорядковує національне питання класовому питанню і старється розв'язати його у такий спосіб, щоби скріпити інтернаціональну солідарність працюючих мас різних національностей та з'єднати їх під спільним прапором соціалізму» [1, с. 23].

Ще однією чариною, де апологети марксизму розгорнули свою «викривальну» критику була церква яка, на їх думку, здійснювала антинародну діяльність на західноукраїнських землях. Закономірно, що представникам католицької церкви у краях традицій марксистської ідеології приписували зв'язок з українськими націоналістами з усіма витікаючими з цього факту наслідками. Таким чином можемо зробити висновок, що журнал «Культура» займав чільне місце серед низки промарксистськи налаштованих друкованих видань. Очевидно, що подібні видання в ХХІ столітті потрібно аналізувати крізь призму сучасності, намагаючись, коли це можливо, вичленувати незаангажований фактаж.

Не можна також не згадати таке друковане видання як газета «Світло». На її сторінках регулярно друкувалися заклики про об'єднання трудящих мас, жителів західноукраїнських земель. Газета також «підкувалася»

про розширення світогляду бідніших верств населення з тим, щоб вони могли поповнити ряди пролетаріату.

Не оминули автори газети речників українського націоналізму: «Наші націоналісти, – писала газета, – хочуть відірвати українські професійні спілки від загального професійного руху та спрямувати їх в русло націоналізму. Щоб ці побожні побажання яось обоснувати, маячать щось про ідейне банкрутство українського робітничого руху, котрому начебто брак ясної напрямної лінії та політичної перспективи» [1, с. 26]. З низки статей, які друкувалися в газеті «Світло» можна зробити висновок, що речники нового світогляду не хотіли допустити об'єднання українських націоналістів, вони прагнули «розчинити» їх серед представників інших національностей які проживали на той час в Західній Україні і володіли відповідно відмінним світоглядом. Таким чином можемо висувати, що газета «Світло» зайняла одне з чільних місць в процесі популяризації марксистської ідеології на теренах Західної України.

Не можна також не згадати журнал «Освіта». Одним з головних завдань цього друкованого видання також була популяризація марксистсько-ленінської філософії, а головне історичного та діалектичного матеріалізму, які були покликані дискутувати із стрижневими постулатами посткласичної західноєвропейської філософії, де основними концептами виступали такі поняття як: ірраціоналізм, волонтаризм, трансцендентність тощо.

У цьому контексті, говорячи про апологетів філософії марксизму на території Західної України, потрібно згадати таких її представників і популяризаторів як: С. Задернівський, А. Крушельницький, С. Тудор (С. Олексюк), В. Левинський та багато інших. Звичайно, слід розуміти той факт, що вище названі персоналії не усі були академічними філософами, але тим не менше ми переконані, що аналіз визначальних філософсько-ідеологічних аспектів їх творчості суттєво допоможе прояснити причини тих суспільних подій, що відбувалися в Західній Україні на початку ХХ століття в контексті становлення вітчизняної філософської думки.

Роблячи висновок слід наголосити на тому, що не зважаючи на закономірну політизованість проілюстрованих поглядів, на нашу думку, вони і їм подібні тогочасні друковані видання і їх автори усе ж долучилися до процесу формування української філософії, адже не дивлячись на специфічність такого роду наукової продукції, її не слід відразу упереджено відкидати. Звичайно, що лівова частина їх публікацій носила вкрай заангажований, вузькополітичний, подекуди навіть замовний характер, але попри усе сказане, якщо подивитися на пропоновану інформацію дещо під іншим кутом зору, неупереджений дослідник може вичленувати багато цікавого фактажу який не зовсім висується в пропаговану тоді модель бачення світу. Так, для того щоби піддати критиці той чи інший нібито ворожий феномен, який не зовсім підходив під новий світогляд, виразники марксистської ідеології повинні були ґрунтовно ознайомитися (а разом з тим і ознайомити своїх читачів) як з першоджерельним фактажем, так і з уже існуючою критичною інформацією з цього чи іншого питання. Таким чином їх читачі мали змогу ознайомитися як з українськими (опальними на той час науковцями), так і з представниками західноєвропейської філософії, яка хоч і була подана крізь призму марксистського

світогляду, все ж доходила до українського читача, хоча в дещо спотвореному варіанті. Саме тому, на наше глибоке переконання, завдання сучасних дослідників історії української філософії полягає в неупередженому аналізі тих подій та процесів, які відбувалися на західноукраїнських землях в 20–30-х роках ХХ ст. в контексті розвитку української філософської думки.

Список використаних джерел

1. Олексюк М. Боротьба філософських течій на західноукраїнських землях у 20–30-х роках ХХ ст. – Львів, 1970. – 299 с.
2. Тудор С. Філософія в СРСР // Вікна. – Львів, 1931. – Ч.7–8. – С.60–67.
3. Крушельницький А. // Нові шляхи. – Львів, 1930. – Т.8. – С.208–222.
4. Левинський В. Марксизм // Нові шляхи. – Львів, 1930. – №11. – С.191–205.

References

1. Oleksiuk M. Borotjba filosofs'kykh techii na zahidno-ukraïns'kykh zemliah u 20–30-h rokah XX st. – Lviv, 1970. – 299 s.
2. Tudor S. Filosofija v SRSR // Vikna. – Lviv, 1931. – Ch.7–8. – S.60–67.
3. Krushelnytskyi A. // Novi Shliahy. – Lviv, 1930. – T.8. – S.208–222.
4. Lewynskiy V. Marksyzm // Novi Shlyahy. – Lviv, 1930. – №11. – S.191–205.

Koziy I. V., candidate of philosophical Sciences, associate Professor, associate Professor of Department of Philosophy and Culture, Lviv Commercial Academy (Ukraine, Lviv), koziyiryna09@gmail.com

Ideological «offensive» philosophy of Marxism in Western Ukraine 20–30-ies XX century

The methods of propagating and popularization of the Marxist philosophy in Western Ukraine in the 20–30s of the 21st century through the prism of an ideological «struggle» of various philosophical currents different by content that used a radically opposite categorical apparatus are made clear in the article. The basis of such a conflict is the principle of confrontation between idealism and materialism. The purpose of the article is to analyze critically a number of publications of ideological (Marxist) matter.

Keywords: ideological struggle, dialectical materialism, historical materialism.

Koziy I. V., кандидат философских наук, доцент, доцент кафедры философии и культуры, Львовская коммерческая академия (Украина, Львов), koziyiryna09@gmail.com

Идеологическое «наступление» философии марксизма на западноукраинских землях в 20–30-е гг. XX в.

Освещаются методы насаждения и популяризации марксистской философии на западноукраинских землях в 20–30-х годах XX в. через призму идеологической «борьбы» разных по содержанию философских течений, которые пользовались кардинально противоположным категориальным аппаратом. В основу такого противоборства положен принцип конфронтации между идеализмом и материализмом. Цель статьи критически проанализировать некоторые печатные издания идеологической (марксистской) окраски.

Ключевые слова: идеологическая борьба, диалектический материализм, исторический материализм.

* * *

УДК 280:2

Гудима І. П.,
кандидат філософських наук, професор кафедри філософії, Черкаський державний технологічний університет (Україна, Черкаси), gudima67@mail.ru

ІДЕЇ БОЖЕСТВЕННОЇ ІМАНЕНТНОСТІ В ТВОРЧОСТІ КЛАЙВА СТЕЙПЛЗА ЛЬЮІСА

Дослідницька увага автора зосереджена на вченні Клайва Стейплза Льюїса про чудо, як одному з проявів іманентності божественного буття. Основним завданням даної статті є дослідження особливостей відображення в сучасній релігійній свідомості питань прямої божественної каузальності. Особлива увага автора зосереджена на тих компонентах вчення про чудо, де автори, які пишуть на теми релігії, розглядають способи здійснення чуда, розмірковуючи, намагаються локалізувати точку зосередження зусиль Бога під час реалізації ним своєї волі і промислу. Тематизація статті безпосередньо

пов'язана з вивченням ідей християнського мислителя Клайва Стейплза Льюїса, в яких автор викладає своє бачення даної проблеми християнської свідомості. Вибір і застосування теоретико-методологічних підходів статті обумовлені самим предметом думки і характером поставлених завдань. У статті використовувалися наступні методи пізнання: загальнофілософські, спеціальні загальнонаукові теоретичні методи. Автор слідував принципу об'єктивності, історизму, застосовував каузальний аналіз. Кінцеві результати вивчення теми призводять думку до того, що саме в цьому питанні зусилля навіть самого допитливого розуму розбиваються об перешкоди, обумовлені самою вірою і межею тієї царини, в яку не може втручатися розум, є питання знаходження точок доступу, через які Бог торкається природного світу в акті чудотворення.

Ключові слова: Бог, теологія, наука, чудо.

Глибока зацікавленість оточуючим світом сучасних віруючих підштовхує релігійних ідеологів до того, аби організувати захист та виправдання віри насамперед за допомогою доведень, звернених до розуму. Перевіряючи зміст своїх повчальних засобами розуму, сучасні богослови намагаються вилучити з них застарілі положення, замінивши їх раціональним благочестям. Такі зусилля в цілому здобувають схвальну оцінку християнських ієрархів, оскільки богослов'я не відкидає шлях безперервного поглиблення релігійних істин, висвітлюючи їх з різних боків та різними засобами. Це і складає, в кінцевому підсумку, зміст та головне завдання богословських студій. Хоча специфіка богословських досліджень своєрідна – зміст їх заздалегідь визначений у такий спосіб аби залишитися незмінним навечно. І хоча, фактично, кінцевим результатом богословських пошуків завжди виступає те, з чого вони брали свій початок, потреба оновленого викладу вчення перед вимогами допитливого розуму, вимушує релігійних теоретиків знову звертати свою увагу на апологетичну функцію понять «промисел», «чудо», не відкидаючи, втім, цілком пасторські напучування про те, що Бог дійсно діє у світі.

Своєчасність та важливість обраної теми звідси обумовлюється тим, що, попри велику зацікавленість сучасних фахівців релігійною проблематикою, елементами та феноменами релігії, саме віра в чудо, а особливо окремі оновленські тенденції, покликані осучаснити таку віру, не стали об'єктом спеціальної уваги науковців.

Поміж праць, які виступили важливими теоретичними джерелами для автора та дозволили йому визначитися щодо тих пізнавальних прийомів та принципів організації дослідження, які б сприяли ефективному й адекватному вивченню названої вище наукової проблеми, слід виокремити чисельні дослідження та публікації закордонних та вітчизняних вчених і мислителів: Чарльза Хаммея, Алвіна Плантаґіни, Арнольда Грюнбаума, Ієна Барбура, Сергія Аверінцева, Дмитра Угриновича, Юрія Кімельова, Григорія Габінського та інших. Однак не можливо не помітити й те, що у нинішній вітчизняній релігієзнавчій та філософській літературі спостерігаються прогалини у вивченні особливостей витлумачення сучасними теологами віти в чудо, хоча за кордоном даній темі у всі часи була присвячена сила силена як спеціальних богословських праць, так і досліджень світських науковців. А відтак головною метою автора статті є спроба виповнення тієї прогалини, яка утворилася в сфері вітчизняного студіювання позначеної теми, а також у вивченні тих прийомів та способів аргументації, що використовуються різними авторами в теоретичному виправданні та обґрунтуванні віри в чудо.

Надзвичайно цікавою, поміж інших схожих, спробою по-новому розглянути та теоретично виправдати принципи божественного чудотворення є аргументації,